
Ненад Синђелић,
Универзитет у Београду
Учитељски факултет

Прегледни рад
Методичка пракса број 2/2017.
УДК: 796.01
стр. 319-332.

ВРЕДНОСНЕ ФУНКЦИЈЕ СПОРТА У НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Резиме: Спорт представља несагледиво важан фактор који доприноси формирању целовите личности појединца, његових пожељних друштвених особина, а чијим се бављењем претпоставља здравији, дужи и квалитетнији живот. Циљ овог рада јесте да се путем теоријске анализе спорт још једном сагледа из угла својих важних вредносних функција, а као додатни подстицај за боље разумевање учитеља/наставника о његовом значају, његовој организацији и реализацији, како кроз часове физичког васпитања, тако и кроз разне друге спортске/рекреативне активности. Анализираће се здравствена, образовна, социјална и културна функција спорта. Велики број дефиниција спорта указује на широку улогу коју у себи (до)носи. Професионални, аматерски, рекреативни, школски спорт јасан је показатељ у којој мери и где је све заступљен. Много је разлога за бављењем спортом, од најранијих дана. Изграђивање и очување здравствених потенцијала, развијање тела, разонода, стицање и продубљивање пријатељстава, укључивање у ширу друштвену заједницу, развијање позитивног такмичарског духа, само су неке од тих предности. Организованим вежбањем, разним физичким активностима, дакле, спортом у целини, добија се физички, психички и социјално стабилан и јак појединац, а самим тим и цела нација. Управо је то она немерљива улога коју ретко која друга сфера живота у таквом обиму може имати.

Кључне речи: спорт, здравствена функција, образовна функција, социјална функција, културна функција.

УВОД

Спорт као саставни део физичке културе представља систематски организован процес који позитивно утиче на правилан психофизички развој човека као целине. Игра велику улогу у животу људи, и већина му је изложена још у детињству. Као резултат, многи постају и остају заувек играчи, с једне, или навијачи и публика, с друге стране.

Говорећи о спорту, можемо рећи да постоји професионални, аматерски, рекреативни, спорт особа са инвалидитетом, али и оно на шта ћемо посебну пажњу скренути у овом раду – школски спорт. Разлози за бављење неким од наведених „врста” спорта могу бити различити: разонода, равијање тела, побољшање здравственог стања и способности, стварање и проширивање пријатељстава, представљање себе, свога клуба, друштвене заједнице, државе у целини, подстицање такмичарског духа и др. Неретко се дешава да се часови физичког васпитања замењују другим предметима, да се банализују и свде на формалност, што свеукупно негативно утиче на развој детета у његовим најосетљивијим фазама, као и потенцијално даљег усмеравања у спорту. Такође, не радује чињеница да постоје све чешће тенденције да се обавезни изборни предмет – изабрани спорт укине, посебно не у данашњем времену са све присутнијим проблемом гојазне деце, деце са равним стопалима, кривом кичмом, оштећеним видом, и када обим спортских активности треба повећавати, а не смањивати.

У овом раду ћемо се, кроз теоријску анализу литературе, бавити вредносним функцијама спорт, покушавајући да на још један начин „нагласимо” значај редовности наставе физичког васпитања у школама, бављења физичким активностима и спортом. Посебну пажњу ћемо посветити анализи функција као што су здравствена, образовна, социјална и културна, са посебним акцентом на школској средини, тј. обостраним односом спорта и ученика/деце кроз призму поменутих функција. У првом делу појмовно је објашњено значење и настанак спорта, и приказани су и аспекти које он подразумева. Други део рада директно се односи на анализу поменутих функција (здравствену, социјалну, образовну и културну). Функције спорта, као део једног друштва, одражавају идентитет и интегритет великих друштвених појава, одсликавају, штите и промовишу вредности које чланови тог друштва очекују и прихватају, а као ослонац сопственог очувања.

Друштво, организовано по системима свога сегментарног уређења, као такво, треба да омогући својим члановима задовољење здравствено-хигијенских, социјално-културних, образовно-васпитних, и пре свега, спортско-рекреативних потреба. Дакле, друштвена улога спорта је немерљива и има велики утицај на готово све сфере живота.

ПОЈМОВНО-ТЕРМИНОЛОШКО ОДРЕЂЕЊЕ СПОРТА

Спорт постоји од када и човек. У литератури смо пронашли више дефиниција спорта.

„Спорт (лат. *disportare, desport* – забава, игра, провод; телесно вежбање) – вид (моторне) кретне делатности, добровољно интензивно мишићно вежбање, засновано на жељи за победом.“³⁷

„Спорт је термин енглеског порекла и означава вид кретне делатности која се карактерише поштеностом борбом и такмичењем са самим собом и другима, са жељом да се буде бољи, способнији, здравији и честитији. То је делатност пријатног, динамичког и такмичарског карактера.“³⁸

„Спорт је део физичке културе који обухвата сваки облик организованог и неорганизованог обављања спортских активности и спортских делатности од стране физичких и правних лица у систему спорта, у циљу задовољења потреба човека за стваралаштвом, афирмацијом, физичким вежбањем и такмичењем са другима.“³⁹

Дакле, можемо да закључимо да се под спортом подразумева извршавање неке моторичке/кретне активности ради постизања највиших спортских резултата, кроз такмичарско деловање, уз специфичну припрему за такмичење (тренинге), задовољавајући потребе за признавањем, вежбањем и здравијим животом.

Већина дефиниција спорта везује се за такмичење као суштински и саставни део спорта. Међутим, суштина спорта није само у такмичењу, посебно не у домену спорта кроз наставу физичког васпитања (обавезни предмет) и изабраног спорта (обавезни изборни предмет) као његовог саставног дела. Главни циљеви били би му задовољење сопствених интересовања ученика/деце и потреба за стицањем знања и способности за бављење одређеним спортом (кроз наставу физичког васпитања) и њиховом применом у животу, што у виду трајне навике, што учешћем на такмичењима. Даље, кроз изабрани спорт врши се социјализација ученика, негују се етичке вредности према другим учесницима у такмичењу, открива се и формира база даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом (Изабрани спорт. from

<http://www.zuov.gov.rs/dokumenta/CRPU/VETTEHNICAR/2.%20Izabrani%20sport.pdf>).

³⁷ Пијановић, П. (ур.) (2014). *Лексикон образовних термина*. 1. изд. Београд: Учитељски факултет, стр. 747.

³⁸ *Енциклопедија физичке културе*, Југословенски лексикографски завод, Загреб, 1977, стр. 301, цитирано у: Вишњић, Драгољуб, Мартиновић, Драган (2005). *Методика физичког васпитања*. Београд: БИГЗ, стр. 33.

³⁹ *Закон о спорту* (2016). Службени гласник РС, бр. 10, чл. 2, ст. 2.

ВРЕДНОСНЕ ФУНКЦИЈЕ СПОРТА

У погледу разматрања питања у вези са спортом, његовим функцијама и даљим развојем, још је Савет Европе, на Самиту организованом у Ници, децембра 2000. године, формулисао функције спорта у Европи, признајући му улогу и важност на нивоу Уније (Ђукић, Рончевић, Црнишанин, 2012). Закључено је да се спорт ослања на основне социјалне, васпитне и културне вредности, да представља фактор интеграције у друштвени живот, да се карактеристише толеранцијом, прихватањем различитости и учењем о прихватању правила.

Узимајући у обзир вишедимензионалност и сложеност спорта, он свакако подразумева многобројне аспекте (Шљукић, 2000: 189):

- друштвени (израз је одређених друштвених потреба и има специфичне социјалне функције);
- економски (односи у спорту кроз економску логику);
- културни (начин живота савременог друштва);
- антрополошки (спорт као био-психо-социо-културна појава);
- политички (средство политике);
- морални (однос хуманистичког морала и спорта);
- правни (посебно изражен у професионалном спорту);
- педагошки (у функцији образовања и ширења културе);
- историјски (порекло, настанак и развитак спорта);
- естетски (спорт као уметничко дело и извор естетских осећања);
- технички (средства која се користе у спорту);
- биолошки (физиолошки процеси у организму спортисте) и
- медицински (здравствено стање спортиста, превентива у спорту итд).

Говорећи о аспектима спорта, односно његовим функцијама, у првом реду истичемо вишедимензионалност и сложеност спорта као друштвене појаве, са одређеним специфичним друштвеним потребама, из којих произилазе различите вредносне функције. Поред мноштва функција које спорт собом „носи”, за потребе овог рада издвојили смо и анализирали здравствену, социјалну, образовну и културну компоненту спорта, као основне и међу (нај)важнијим компонентама даљег развоја и стасавања деце/ученика за ефикасно интегрисање у здраво друштво. Дакако, не смемо губити из вида да се све те функције међусобно преплићу, прожимају и допуњују.

ЗДРАВСТВЕНА ФУНКЦИЈА СПОРТА

Анализирајући повезаност спорта и здравља, неминовно се долази до закључка о благотворним ефектима физичке активности, вежбања и кондиције у спрези са здрављем. Спортско вежбање и тренинг утичу на очување и унапређивање здравља, али и карактеристика целокупног развојног циклуса деце, а касније и одраслих. Бавећи се питањем здравља, Финдак (1989) га сагледава из једног ширег угла, не само као одсуство болести и изнемоглости, већ као једно стање целовитости – потпуно телесно, ментално и социјално благостање. Дакле, немогуће је везу између спорта и здравља посматрати секвенцијално, већ увек свеобухватно, као целину, са свим својим пратећим особеностима. Преносећи спорт у оквире школске средине, посебно је важно да сами ученици увиде значај ове повезаности, али и да се код њих развија степен здравствене културе, у циљу чувања и унапређивања сопственог здравља и здравља околине.

Међусобна зависност физичке активности, добре кондиције и здравља, али и активност и редован тренинг смањују ризик од настанка обољења срца, високог крвног притиска, можданог удара, хроничних обољења. Такође, физичке активности и вежбе помажу код реуматски измењених зглобова, остеопорозе, болова у леђима, али и на побољшање квалитета и дужине животног века човека у целини.

Шарки и Гаскил (Sharkey & Gaskill, 2008) истичу да спорт у виду било које своје активности ефикасно доприноси повећаној релаксираности, при чему смањује психичку напетост. У исто време доприноси смањењу телесне тежине, снижава ризик од срчаних обољења, високог притиска, дијабетеса, карцинома и др., контролишући тако и психичко стање појединца, при чему се стварају услови за дужи живот, виталан, уз добар спољашњи изглед. Важно је имати на уму шта се жели постићи тренингом, па се у зависности од тога као такав и планира, са свим својим оптерећењима, вежбама, понављањима и слично. Нпр. општепознато је да се дужим и спортијим тренингом утиче на повећање прелажења уобичајеног растојања, док се интензивнијим и бржим тренингом доприноси побољшању брзине. Наравно, није искључено да се ова два „система” и комбинују у циљу постизања што бољих резултата.

Усмеравајући пажњу на развој и реализацију спорта у школама, неминовна је чињеница да физичка неактивност ученика/деце, а шире и адолесцената, има негативних утицаја на њихов развој, физички и духовни. Таква негативна појава угрожава здравље појединца, а самим тим угрожава и читаво јавно здравље, смањујући потенцијалну базу за врхунски спорт (Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године, 2008). Учествовање у спорту потпомаже развоју индивидуалности, превазилажење личних и друштвених тешкоћа. Спортски програми налазе свој значај као релевантно средство друштвене реакције на критичну популацију

деце и омладине, као одговор на негативне „тековине” савременог уређења (дрога, алкохол, пушење, криминал, коцкање). Улагање у спорт, физичке активности и вежбање је инвестиција која држави доноси несагледиве добити и позитивне „последнице” у виду физички и метално здравије популације.

СОЦИЈАЛНА ФУНКЦИЈА СПОРТА

Појединац је неодвојиви део било ког друштва, али је исто тако и друштво нераздвојни део сваког појединца. Спорт као активност којом се појединци баве у оквиру неког друштва указује на то да спорт егзистира као веза појединца и друштва, да припада и појединцу и маси, где друштво игра велику улогу подршке и подстицаја за бављење спортом. При томе, постигнуте резултате уме и да вреднује, да награђује, било да се ради о школском, аматерском, рекреативном или професионалном спорту (Радојевић, Јевтић, 2011). Постизање врхунских резултата и одговорно понашање врхунских спортиста имају националну репрезентативност у свету, али служе и као узор младима. Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године (2008) „налази” да се на тај начин промовишу вредности као што су упорност, рад, борбеност и поштење. Зато је важно подстицати, неговати и радити на њиховом развоју у оквиру друштва. Тиме се друштвени значај спорта (пored такмичарско-репрезентативног и здравственог) проширује на читаву развојно-васпитну улогу. Из социјалног ефекта пре свега се побољшава квалитет личних односа. Доступност спорта широј друштвеној популацији је превасходни циљ којем треба тежити. Организовање спортско-рекреативних активности је од општег интереса заједнице, што због здравствено-хигијенских разлога, о чему је било речи, што због укључености у активан живот и рад заједнице. Бављење спортом доприноси перманентном развоју, учи се о животу, изграђују етичке вредности, развија се комуникација, сарадња, тимски рад, поштовање других, фер-плеј, прихватање победе и пораза, заједнички живот. Дружење и жеља за дружењем које спорт доноси од пресудног су значаја за укључивање појединаца у друштвену заједницу и њихов правилан и перманентан развој. Неопходно је водити рачуна да планиране активности учесника буду у сагласности са вредностима локалне комуне, како би се избегли социјални сукоби одређених култура.

Биолошко сазревање, развој личности и укључивање у друштвену заједницу што већег броја појединаца фактори су који значајно утичу на увећање интереса друштвене заједнице да се деца и омладина укључе у спортске активности. Дакле, ове три компоненте су пресудне за сваког појединца при одлучивању за бављењем спортом са

становишта социо-друштвених функција. Увидевши значај спорта за раст и напредак свог народа у свим сферама живота, држава се окренула вођењу кампања и стварању пројеката за афирмацију деце и омладине и њиховог усмерења ка спорту. Тако, имали смо акције као што су: „Спорт за развој” (март 2009), „Карактером против насиља”, „Школа без насиља” (од шк. 2005/06) и др. Такође, усвојена су и документа: „Стратегија развоја спорта у Републици Србији” (за период од 2009. до 2013. године) и „Акциони план за спровођење Стратегије развоја спорта” (донет 2009). Имајући у виду позитивне карактеристике које смо обрађивали, мора се имати у виду и да је исход сваког такмичења победа или пораз, успех или неуспех, како појединца, тако и екипе. Као такво, такмичење може постати узрок стреса, незадовољства и обесхрабрености код учесника у спорту, њиховог разочарања, што може довести и до напуштања истог. Зато је важно водити рачуна о људима који раде са ученицима/спортистима, почевши од учитеља/наставника/тренера, родитеља, све до друштвене заједнице. Мора се инсистирати на томе да циљ такмичења сваког учесника треба да буде свеобухватно учење о себи, о другима, да се у спорту ужива, дружи са другим учесницима/такмичарима/децом, да се у спорту забављају, али и да кроз све те активности даље развијају и усавршавају своје спортске вештине (Бачанац, 2011).

ОБРАЗОВНА ФУНКЦИЈА СПОРТА

Образовна функција спорта огледа се у утицају спортско-рекреативног ангажовања на развој низа особина, како образовно-васпитних, тако и социјализаторских компоненти личности сваког појединца. Што значи, неопходно је одабраним активностима утицати на целокупну личност спортисте, а посебно на оне које се, организованим деловањем, могу успешније него неким другим видовима образовно-васпитне области изменити, побољшати и унапредити. Значај спорта за образовање је немерљив, што за појединца, што за ширу сферу друштвеног развитка.

Неспорна је чињеница да спорт утиче на интегрално формирање личности спортисте „у настајању”, али и сваког појединца који се бави неком активношћу из домена спорта, а да то није професионалне оријентације. Према Галићу (2011), спорт има изразиту функцију деловања на развој спортисте на свим нивоима и врстама савременог спорта. Тај развој односи се на развој способности (физичко-функционалних), квалитета (морално-вољних) и вредности (естетских и интелектуално-радних).

Спорт не би могао самостално да делује на образовање (спортско) појединца. Веза између спорта и појединца – спортисте, представља лице које је професионално и стручно обучено за извођење и преношење знања из домена спортског деловања. У

први план долазе тренери, са својим специфичним принципима и методама рада, као и педагошким компетенцијама које поседују. Неопходно је да тренер буде формирана и зрела особа, са израженим личним особеностима, чврстог карактера, широке опште и спортске културе, да познаје спорт и да поседује завидно искуство у њему. Притом, особа која је спремна да иде „у корак” са развојем науке и спорта, да прати промене, али и да учествује, иновира, доприноси развоју (спортске) науке (Галић, 2011). Дакле, првенствено је важно да се у раду са спортистима (у било ком облику) појављују особе које су за то школоване, које су биле у тренажном процесу и које желе да себе константно унапређују.

С тачке гледишта школског спортског образовања, неки од задатака образовно-васпитног рада физичког васпитања базирају се на стваралачким активностима ученика у разним облицима физичког вежбања/спорта, кроз активно подстицање, активирање и деловање на развој способности и склоности ученика (Вишњић, Мартиновић, 2005). Као такав, неопходно је жеље и могућности ученика – будућих потенцијалних спортиста довести у границе позитивног васпитног деловања, као и физичку и сваку другу припрему за било које такмичење. Спорт пружа могућност стицања теоријских знања која су од користи за квалитетнији живот човека садашњице. Имајући претходно наведено у виду, може се закључити да суштину образовања у савременом спорту представља истовремено добијање теоријских и практичних знања из области спорта.

КУЛТУРНА ФУНКЦИЈА СПОРТА

Свака култура намеће своје одређене норме, вредности, моралне кодексе и системе. Она ствара одређени начин и стил живљења, који се свакако разликује од једне до друге средине у којој људи живе. Од културе зависи и начин на који се задовољавају човекове активности и остварује циљ коме се тежи. Намећу се норме понашања у оквиру којих се одобрава и усмерава оно позитивно, пожељно и лепо, а осуђује оно лоше, непожељно и негативно. Велике спортске манифестације пружају и могућност за културни развој, подстицај за културне активности региона и развијање културних погледа становништва. С тим у вези, јасно је да културна функција спорта, као део културе једног друштва, одсликава, штити и унапређује, односно промовише вредносне и етичке компоненте које чланови тог друштва поштују, уважавају, очекују. Значајна је и промоција саме државе, односно становништва и људи који у њој живе ван оквира њених граница. Свака спортска (међународна) приредба доприноси приказивању земље као одређене културне дестинације, са свом својом понудом коју

поседује. Савремена информатичка средства модерне технологије ефикасно доприносе демонстрацији спортског талента широм света.

Говорећи о спрези културе и спорта и њиховог међусобног утицаја, Јевтић (2011) наводи податак – закључак о систему спорта у Аустралији, као једне од ретких земаља на свету која поседује стварну „спортску културу”. Њихов свакодневни живот готово је незамислив без спорта, који има огромну важност. Често је важнији од музике, књижевности или било које друге уметности. Спорт је немогуће објашњавати и објаснити без културног контекста. Специфична култура сваког спортисте подстиче на поштовање фер-плеја, самодисциплине и доследног понашања на терену, које може и мора бити узорно понашање за младе људе и будуће спортисте, градећи колективни дух.

Културна димензија спорта данас више није спорна. У свакодневном животу човека, веома је важно његово култивисање, пре свега у подручјима као што су спортска и физичка култура итд. Већ смо видели да је спорт неодвојив од културе, и обрнуто, јер се и та култура лако може приметити на разним спортским догађајима, где наилазимо на разне манифестне националне културе и традиције. Такође, култура у великој мери доприноси ублажавању насилног и агресивног понашања у спорту, узрокованих „културним сиромаштвом” народа, поремећеним системом вредности, одсуством културних образаца у целини и других параметара, који воде обесмишљавању спортске игре. Символика културе је важна за спорт и све те норме и вредности које са собом носи, неопходне су за његово правилно разумевање и практиковање.

Учешће ученика/деце на школским спортским такмичењима, као део процеса наставе физичког васпитања, изврсна су прилика за стицање, усавршавање и примену културних образаца и знања. Јер, на истом месту сусрећу се „културе” више школа из једне општине, округа, државе. Свако ће желети да прикаже оно најбоље од себе, што као појединци, што као групе, односно школе. Први контакт са новим лицима, примећивање физичког изгледа, стила облачења, понашања, комуникације, наступа у игри/такмичењу, бодрења својих другара, потенцијалних чарки, реаговања на њих и др., шире посматрано, представљају специфичне моменте репрезентовања „културног богатства” одређене нације.

ЗАКЉУЧАК

Анализирајући различите функције спорта долазимо да закључка о њиховом корисном инкорпорирању у скоро свим друштвеним облицима живота и позитивном утицају на квалитет живљења.

Његов значај је доминантан пре свега у сфери здравља, које је и основна бит за постојање и успешно деловање човека у било којој области живота и рада. Здрав човек може све, за њега нема препрека. Крилатица „У здравом телу, здрав дух” довољна је потврда здравствене компоненте спорта којом се задовољава бављење било каквом физичком, односно спортском активношћу. Спорт је свакако фактор који далеко позитивно доприноси изграђивању и очувању здравствених потенцијала човека. „Удахњавањем” здравог такмичарског духа у сазнајне сфере спортиста/ученика/деце учи се о поштовању противника, слављењу победе и подношењу пораза на достојанствен начин. Промовисањем вредности спорта, кроз пружање позитивних примера (подстицање и награђивање фер-плеја и спортског понашања) у значајној мери би се избегли и елиминисали лоши, непожељни модели понашања у школи, на улици, на спортским теренима, трибинама, у самој породици. На тај начин, уз одговарајући васпитни моменат у породици, добрано се утиче на изграђивање карактера и моралног понашања, социјално пожељних карактеристика, а као чврст ослонац сваког друштва, његовог опстанка и просперитета. Даље, промоција културних вредности, јачање комуникације међу људима, ширење различитости по расној, верској, културној и другим основама, неговање традиционалних вредности, толеранције, одрази су преовлађујућег друштвеног стања. Потцењивањем тих и таквих вредности спорта у одређеном друштву, на одређеном месту, долази се до супротности са доминантно исправним и прихваћеним друштвеним вредностима. Стога би спорт морао да постане важан извор моралних вредности, играјући значајну ролу при едукацији и васпитању, пре свега младе популације.

Схватањем вредности спорта, рекреације, односно редовних физичких активности, њиховим значајем за децу/ученике, а пре свега незаменљивом улогом физичког васпитања у односу на друге предмете, доприноси бољем разумевању учитеља/наставника да часове организују у складу са развојним потребама младог бића. Такође, још једном би требало да увиде да неорганизовани и неплански рад, као и претварање наставе у седење у учионици, не доприноси ничему позитивном, напротив, може само штетно деловати (пре свега на здравље), трошећи драгоцену време и енергију. Улога државе је пресудна. Потребно је обезбедити услове за доступно и масовно бављење спортом целокупној популацији. Школе би требало да поседују добро опремљене и прилагођене физкултурне сале, а у већим местима и базене. Такав приступ довео би до очувања здравља и психофизичког развоја омладине, одржавајући функционалним кардио-васкуларни и церебралноваскуларни систем појединаца, односно нације. Међутим, све присутнијом идејом о укидању обавезног изборног предмета у школама – изабрани спорт, иде се у контра смеру, јер би се начинила немерљива штета пошто се кроз садржаје тих изборних предмета ученици упознају са

вредностима одређених спортова, са основним принципима вежбања прилагођених узрасту, са штетним последицама неадекватног, прекомерног и неправилног вежбања, а можда и најважније, упознају се са етичким и естетичким вредностима спорта. Даљом конкретизацијом наставних планова и програма, организовањем семинара стручног усавршавања из домена значајности функција спорта, поготово на школском узрасту, разговорима о укључивању спортског образовања у просветни простор, неминовно ће подићи његове стандарде учења, теорија, а на крају и праксу, односно постизање жељених (спортских) резултата.

Сматрамо да је важно да напоменемо и то да се у овом раду нисмо бавили и негативним странама које спорт може донети, као што су претренираност, губитак здравља, што тренутног, што трајног, стручно и методички необразоване особе које раде са младим спортистима, служећи се неадекватним средствима, методама и принципима, контраст жеља и могућности, како деце, тако и родитеља. Зато је веома важно спорт одржавати у границама реалних, постојећих и друштвеноприхваћених норми, изоловано од било каквих негативних утицаја. Бављењем спортом и разним другим видовима физичких активности побољшава се физичко, психичко и социјално стање појединца, игра значајну улогу у самоостваривању појединаца, јачању породичних и друштвених веза, афирмацији националне (само)-свести и поноса. Спорт утиче на појачавање самопоуздања и свести о сопственом изгледу и телу, али и отвара могућности изазова, нових искустава и познанстава са другим људима, па га и треба учинити доступним свим заинтересованима.

Литература

Бачанац Љубица (2011). Психолошко-педагошки аспекти рада са децом у спорту. У: Јевтић, Бранислав, Радојевић, Јарослава, Јухас, Ирина, Ропрет, Роберт (ур). Дечији спорт: од праксе до академске области. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.

Вишњић, Драгољуб, Мартиновић, Драган (2005). Методика физичког васпитања. Београд: БИГЗ.

Галић, Млађен (2011). Педагошки аспекти формирања интегралне личности спортиста у савременом спорту. У: Јевтић, Бранислав, Радојевић, Јарослава, Јухас, Ирина, Ропрет, Роберт (ур). Дечији спорт: од праксе до академске области. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.

Ђукић, М, Рончевић, Д, Црнишанин, А. (2012). Право и спорт у Европској унији. *Socioeconomica – The Scientific Journal for Theory and Practice of Socioeconomic Development*, 1 (2), 403–416.

Закон о спорту (2016). Службени гласник РС, бр. 10/2016.

Изабрани спорт. Приступљено 13. новембра 2017. године. from <http://www.zuov.gov.rs/dokumenta/CRPU/VETTENNICAR/2.%20Izabrani%20sport.pdf>.

Јевтић, Бранислав (2011). Систем спорта и дечији спорт. У: Јевтић, Бранислав, Радојевић, Јарослава, Јухас, Ирина, Ропрет, Роберт (ур). Дечији спорт: од праксе до академске области. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.

Пијановић, П. (ур.) (2014). Лексикон образовних термина. 1. изд. Београд: Учитељски факултет.

Радојевић, Јарослава, Јевтић, Бранислав (2011). Друштво и дечији спорт. У: Јевтић, Бранислав, Радојевић, Јарослава, Јухас, Ирина, Ропрет, Роберт (ур). Дечији спорт: од праксе до академске области. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања.

Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године (2008). Службени гласник РС, бр. 110/2008 од 2. 12. 2008. године.

Финдак, Владимир (1989). Методика тјелесне и здравствене културе: приручник за наставнике разредне наставе. Загреб: Школска књига.

Шљукић, Срђан (2000). Друштвени и културни контекст спорта. Социолошки преглед. vol. XXXIV, no. 3–4.

Sharkey, Brian J, Gaskill, Steven (2008). Вежбање и здравље. Београд: Data status : Subcom.

Nenad Sinđelić,
University of Belgrade
Faculty of Teacher Education

VALUABLE FUNCTIONS OF SPORT IN THE TEACHING OF PHYSICAL EDUCATION

Summary: Sports represent an immensely valuable factor which contributes to the formation of a complete personality of an individual and their desirable social traits, while doing sports assumes a healthier, longer life of a higher quality. The aim of this paper is to observe sports once again from the point of their important value functions through theoretical analysis and as an additional incentive for a better understanding of the teachers about its significance, its organization and realization, through physical education classes or through various other sports/recreational activities. The paper offers analyses of the health, educational, social and cultural functions of sports. Numerous definitions of sports imply the wide role it intrinsically carries. Professional, amateur, recreational, school sports, just to name a few, clearly demonstrate to what extent and where it exists. There are many reasons for doing sports from the earliest age. Building and preserving health potentials, developing the body, employing sports as a leisure activity, leveraging sports to make friends and deepen existing friendships, achieving inclusion into the wider social community, and developing the positive team spirit, are just a few of the advantages it brings. Through organized exercise, various physical activities, i.e. sports in their entirety, a physically, psychologically and socially stable and strong individual is formed, and by extension an entire nation. This is exactly the immeasurable role of sports that can seldom be achieved to such an extent by other spheres of life.

Keywords: sport, health function, educational function, social function, cultural function.

Рад је примљен 17. 10. 2017. године, а рецензиран 09. 11. 2017. године.

